

Manifest "Per viure dignament als pobles"

Arran de la situació de pandèmia viscuda els últims dos anys, s'han tornat a posar de manifest les mancances greus de serveis a les poblacions rurals en comparació a les zones urbanes. Fins i tot, s'han accentuat i en són moltes i de molts tipus, però cada una d'elles fa més difícil poder viure als pobles de Catalunya. A més, si s'aglutinen varies mancances de serveis, s'origina un fenomen cada cop més ampli: la despoblació. Hem de plantejar-nos com a societat si allò que volem és que les zones rurals quedin definitivament abandonades o revertim la situació per generar un desenvolupament territorial més equilibrat.

Els serveis no s'han d'implantar només amb criteris de viabilitat econòmica a curt termini. Calen uns serveis bàsics de qualitat a les zones rurals, ja que són la llavor de la qual han de créixer les noves poblacions rurals. No podem replantejar aquests serveis únicament en base a motius econòmics o polítics. Volem viure a les zones rurals i continuar residint-hi, però en pobles vius. Denunciem que la manca de serveis dificulta la fixació de més gent al territori i afavoreix la despoblació i l'envelliment de les zones rurals. Si volem lluitar decididament contra el despoblament a Catalunya és més necessari que mai que l'Administració garanteixi la igualtat d'accés als serveis bàsics indistintament del lloc de residència de les persones.

Així doncs, exigim uns serveis de qualitat i amb paritat real per a totes les zones rurals de Catalunya respecte de les zones urbanes:

Assistència sanitària i social. Encara hi ha pobles que no disposen de cap servei de salut i els que en tenen no obren totes les hores que serien desitjables. Tenim una població rural amb moltes dificultats per accedir a la sanitat bàsica i amb el temor que encara vagi a pitjor. Apostem per una sanitat deslocalitzada i dispersa al territori que doni cobertura als pobles i cal evitar que es tanquin o limitin els horaris dels Centres d'Atenció Primària i de les consultes mèdiques. També reclamem un servei d'atenció domiciliària d'atenció a la gent gran adequat a les zones rurals.

Accés a l'educació. Les escoles de primària suposen l'arrelament primordial als pobles i cal evitar que per qüestions de ràtio d'alumnes siguin tancades i cal mantenir-ne els recursos i la qualitat. Les escoles bressol són garantia també d'arrelament als pobles i cal promoure-les públicament. D'altra banda, la introducció de l'ESO ha comportat una pèrdua de lligams dels joves als pobles, cal treballar per tenir els instituts al màxim de propers. També contribueix a l'arrelament l'educació en el lleure, que els infants i adolescents puguin dur a terme activitats culturals, d'educació no formal i esportives. Si no s'inverteix en garantir una educació formal i no formal òptima i propera als pobles, aquests estan abocats al despoblament.

Accés al treball. Les ofertes laborals són insuficients o del tot inexistents. Aquesta manca d'oportunitats suposen un risc a l'hora de fixar gent al territori, ja que la majoria de persones ha de desplaçar-se a altres localitats per treballar. Demanem que es facilitin projectes i iniciatives emprendedores ubicades a les zones rurals, espais compartits per a viviers d'empreses a preus súper-reduït i que l'Administració impulsi el sector agrari com a eix central en el foment de l'ocupació a les zones rurals.

Accés a l'habitatge. La manca d'habitatge disponible, juntament amb la manca de feina, és una de les principals causes per les quals els joves se'n van dels pobles. Cal afavorir l'accés a l'habitatge, com lloguers assequibles i incrementar els pisos i lloguers socials per a joves i per a primeres residències.

Transport públic adequat. Cal facilitar la mobilitat de les persones més enllà del vehicle particular, com noves línies d'autobús, línies de tren, ambdues amb més freqüència de viatges, serveis de taxis rurals, etcètera. La xarxa viària bàsica i camins i pistes forestals transitables connectores de poblacions no s'haurien veure discriminades a l'hora de rebre inversions de millora o de projectar-se noves vies.

Bona cobertura de telèfon arreu del territori i fibra òptica. En una societat cada vegada més interconnectada i dependent de les gestions electròniques, Internet és ja un dels principals serveis demandats. Les tecnologies de la informació i la comunicació faciliten l'accés al teletreball, a la informació, serveis d'emergència, serveis sanitaris i serveis socials. Esdevenen essencials per trencar amb les desigualtats que pateixen els territoris rurals.

Seguretat. La inseguretat al camp és molt àmplia, robatoris de collita i eines de tot tipus, però també les masies i cases aïllades són vulnerables. Reclamem que es dediquin suficients dotacions de cossos de seguretat que permetin cobrir tot el territori com seria convenient per a les persones que hi viuen. Reclamem que, per fer un seguiment dels furtis i robatoris, els funcionaris disposin dels instruments per establir la traçabilitat dels productes i de les eines i mitjans usats en la producció agrària i forestal.

Teixit comercial. El petit comerç de les zones rurals és una activitat indispensable per a la població, a més el seu paper s'ha vist reforçat i valorat en els confinaments decretats. Així, aquests comerços han estat vitals per proveir els municipis i ajudar la gent gran amb problemes de mobilitat. Cal ajudar el petit comerç de les zones rurals amb ajudes específiques i mesures fiscals, que en reconegui el rol vital en el manteniment de la gent als pobles.

També volem remarcar les necessitats especials pel que fa a la igualtat de gènere, gent gran i joves:

IGUALTAT DE GÈNERE. És prioritari posar l'accent en les dones com a motor del desenvolupament rural i també en la necessitat de generar canvis de rols i relacionals entre gèneres. Segueix existint un èxode rural juvenil i especialment femení i no es podrà contrarestar fins que l'Administració no reverteixi, per una banda, la manca de serveis a les poblacions rurals i, per l'altra banda i al mateix temps, el foment de la perspectiva de gènere en les polítiques rurals i socials adreçades al món rural.

Aquests canvis han de passar per treballar, des de les administracions, la conscienciació sobre les desigualtats de gènere existents al món rural i lluitar, amb serveis socials efectius, contra la violència de gènere, donant veu a les dones que resideixen en entorns rurals i trencant els rols tradicionals, culturals i socialment entesos com a femenins.

S'ha de fomentar la importància de la igualtat de gènere i la corresponsabilitat des de la base, a través de la conscienciació social. L'Administració ha de treballar perquè els Plans de Desenvolupament rural i la Política Agrària Comuna facilitin la incorporació de dones a activitats agràries i negocis vinculats al món rural. Ho ha de fer tenint en compte la perspectiva de gènere, que ens diu que les dones tendeixen a innovar a petita escala i ho fan relacionant-se amb el medi de manera sostenible, ecològica i amb circuits de producció tancats o projectes per diversificar l'economia rural i compatibilitzar-la amb la seva activitat considerada "no-productiva", com la conciliació familiar.

Actualment, l'Administració no té en compte aquesta perspectiva i no fomenta l'emprenedoria femenina als entorns rurals, cosa que no ajuda a fixar dones al territori, quan són imprescindibles pel ple desenvolupament del món rural.

GENT GRAN. Cal recuperar de manera urgent els recursos necessaris per a una llei de dependència adequada i una agilització dels tràmits que hi estiguin vinculats. Cal que la gent gran disposi de les eines i garanties necessàries en les cures i l'atenció, i evitar situacions lamentables com algunes de les viscudes arran de la covid-19. Cal assolir unes pensions contributives i no contributives dignes. Cal evitar l'exclusió digital que pateix la gent gran en la gestió de tràmits administratius i especialment la provocada per les entitats bancàries.

El món rural no té els mateixos avantatges que els nuclis urbans pel que fa als serveis i als recursos disponibles, ja que la situació d'aïllament d'alguns municipis poden originar que moltes persones grans es trobin en una posició de vulnerabilitat més elevada davant de la possibilitat de patir discriminació interseccional (per ser persones grans, per viure en territoris rurals i per ser dones). Per això, cal crear recursos específics per atendre aquestes desigualtats socials.

JOVES. Per evitar el despoblament rural, cal fixar jovent al territori donant facilitats per a l'accés a l'habitatge, lloguers assequibles i increment dels pisos i lloguers socials per a joves i primeres residències dignes. Cal fer possible l'accés al treball per tal d'arrelar els joves al territori, i alhora fomentar un relleu generacional digne amb facilitats per accedir a la terra.

Cal aconseguir que el sector agrari recuperi el pes que li pertoca. S'ha de valorar l'activitat agrària: els aliments que produïm, el territori que gestionem i els pobles que col·laborem a mantenir.

Reivindiquem la dignificació i el reconeixement del paper de la pagesia en la societat. El sector agrari s'hauria de considerar estratègic de país, amb les funcions de productors i productores d'aliments de qualitat, la conservació dels recursos naturals, el manteniment del paisatge i l'ocupació equilibrada del territori.

En resum, els serveis essencials com la sanitat, l'escola, l'atenció a la gent gran, la fibra òptica i la cobertura de mòbil, el transport públic, i els comerços són estratègics per combatre la creixent falta de població a les zones rurals. Calen uns bons serveis a les zones urbanes. És necessari que la Generalitat augmenti els recursos dedicats al món rural més enllà d'aprofitar els fons europeus. És necessari una paritat de condicions efectiva a les zones rurals i agràries respecte de les zones urbanes per aconseguir un veritable equilibri territorial. Aquesta igualtat efectiva passa per tenir en compte sectors de població que, al llarg dels anys, han estat menystinguts pel que fa al foment de la vida rural quan, realment, en són imprescindibles.

No existeix, actualment, cap altre sector comparable al sector primari que fixi les persones a totes les comarques, per tant és el sector que més està aportant a la lluita contra el despoblament, tant en ocupació directa com en el manteniment d'altres sectors econòmics. Per això, amb el suport de les entitats municipalistes i organitzacions vinculades al teixit associatiu del món rural, exigim el suport des de totes les institucions al manteniment i a la consolidació d'una pagesia forta, familiar i arrelada al territori.

Concentració Rural, Pinós (Solsonès), 28 de maig del 2022